

MARȚIAN COTRĂU

așa cum a fost

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

CUPRINS

Cuvânt înainte (Acad. Cristofor I. SIMIONESCU)	5
DESTĂINUIRI.....	7
Frânturi de viață.....	9
Marțian COTRĂU	38
SCRISOARE CĂTRE UN TOXICOLOG DIN MILENIUL TREI.....	40
EVOCĂRI	47
ÎN AMINTIREA PRIETENULUI MEU, MARȚIAN COTRĂU (Acad. Valeriu D. Cotea.....)	49
GÂNDURI ÎN MEMORIA PROF. DR. DOC. MARȚIAN COTRĂU (Acad. Cristofor I. Simionescu)	55
PROFESORULUI DR. DOC. MARȚIAN COTRĂU UN MODEL PROFESIONAL ȘI EXISTENȚIAL (Acad. Ion Hăulică)	58
LA STINGEREA DIN VIAȚĂ A PROFESORULUI MARȚIAN COTRĂU (Prof dr. Carol Stanciu)	60
AȘA L-AM CUNOSCUȚ... (Prof. dr. doc. Alla Vâță)	62
APORTUL PROFESORULUI MARȚIAN COTRĂU LA DEZVOLTAREA TOXICOLOGIEI: ÎNCEPUTURI, REALIZĂRI, CONSACRĂRI (Prof. dr. doc. Gioconda Dobrescu)	65
BUNĂ SEARA, DOMNULE PROFESOR! (Prof dr. Vasile Burlui)	70

S-A STINS PROFESORUL MARȚIAN COTRĂU

(Colectivul Facultății de Farmacie)	73
AȚI RĂMAS ÎN INIMA NOASTRĂ, DOMNULE PROFESOR (Prof. dr. Măria Proca, Conf. der. Elena Butnaru...)	75
<i>IN MEMORIAM</i> MARȚIAN COTRĂU (Prof. dr. doc. Ioan Grecu)	80
MARȚIAN COTRĂU (Prof. dr. Constantin Romanescu)	83
DOAR O CLIPĂ DE ETERNITATE (Dr. Cristian Ionescu)	86
PROFESORUL COTRĂU ȘI PSIHIATRIA IEȘEANĂ – UN ITINERAR ȘTIINȚIFIC-UMANIST (Prof. dr. Vasile Chiriță.....)	88
PROFESORUL MARȚIAN COTRĂU ȘI ISTORIA FARMACIEI (Dr. farm. Constantin Iugulescu)	91
RELAȚIILE PROFESORULUI MARȚIAN COTRĂU CU FRAȚII DE BREASLĂ DIN CHIȘINĂU (Vasile Prokopișin).....	95
AM PIERDUT UN TOXICOLOG DE ELITĂ (Prof. dr. Nicolae Preda)	97
PERSONALITATEA LUI MARȚIAN COTRĂU ÎN LUMINA UNEI TRĂIRI SPIRITUALE NEMĂRTURISITE (Prof. univ. Ion Husti)	99
DOMNULE PROFESOR, VĂ MULȚUMESC! (Prof. dr. Rodica Cuciureanu)	101
LA DESPĂRȚIREA DE PROFESORUL DR. DOC. MARȚIAN COTRĂU (Dr. Gheorghe Brătescu)	104
PROFESORUL DR. DOC. MARȚIAN COTRĂU SAU UN NUME DEVENIT RENAME (Farm. princ. Magdalena Bădulescu)	107
OMAGIU PROFESORULUI MARȚIAN COTRĂU, INIȚIATORUL FARMACIEI UNIVERSITARE IEȘENE (Lăcrămioara Voicu).....	110
SCRISOARE NETRIMISĂ (Lector Valerius M. Ciucă)	112
AM CUNOSCUȚ BUCURIA DE A TRĂI, L-AM CUNOSCUȚ PE PROFESORUL MARȚIAN COTRĂU (Biolog Violeta Avram)	117

APRECIERILE UNUI BIHOREAN
(Dr. farm. princ. Gheorghe Mermeze)..... 120

UN DOCTORAND SE DESTĂINUIE
(Asist. drd. Luminița Agoroaei)..... 122

AMINTIRILE UNUI FOST STUDENT DESPRE PROFESORUL
MARȚIAN COTRĂU (Farm. Dr. Marius Camciuc)..... 125

TREPTLE DEVENIRII (Florin Marcel Mustață)..... 128

L-AM CUNOSCUȚ PE MARȚIAN COTRĂU (Dr. Ioan Robu) 132

LUCRĂRI DEDICATE..... 135

Studiul influenței unor factori asupra formării
hidroximetilfurfuralului în vinuri
(V. Cotea, A. Cotrău, Victoria Cotea, M. Cătrău...) 138

Acceleratori interferenți în oxidarea etanolului
pe calea MEOS (Maria Proca, L. Nichita...) 146

Nivelul zincului din organism în relație cu aportul alimentar
în două colectivități de elevi
(Victoria Papadopol, Iliana Palamaru...) 150

Medicamente active prin modularea canalelor
pentru ionul Ca^{2+} (Gh. Dănilă)..... 154

Superoxid dismutaza – biomarker în infarctul miocardic
și în poliartrita reumatoidă (Gabriela Mancaș...) 160

Evoluția unor indicatori biochimici și biotoxicologici la
muncitorii din industria fibrelor sintetice – Săvinești
(Maria Proca, Elena Butnaru...) 168

Considerații privind diferențele de reactivitate observate la atrazin și metribuzin în cercetările experimentale cronice (Brigitte Scutaru, Lucreția Nestor...)	172
Manganul - un „scavenger” al radicalilor liberi generați de alcool? (Luminița Agoroaei ¹ , M. Ledig)	179
Poluarea chimică și influența ei asupra metabolismului iodului la copii (Carmen Hura, Monica Leanca...)	184
Investigarea posibilelor efecte protectoare ale unor tioaminoacizi în expunerea experimentală la Lindann (Farmacist drd. Al. Mafiei)	188
Tahifilaxia beta – adrenergicelor (Prezentarea a două decese prin folosirea intensă a beta-adrenergicelor în astmul bronșic) (Georgeta Sinițchi)	194

Anexă

LUCRĂRI PUBLICATE DE MARȚIAN COTRĂU	201
--	------------

LBRIS

We know
books

DESTĂINUIRI

Frânturi de viață

Ca majoritatea persoanelor ajunse la vârsta senectuții, încerc și eu, acum, o întoarcere în timp, căutând să fixez principalele perioade ale vieții și ale activității mele.

Perioada 1923-1947: ani senini

M-am născut la 31 august 1923. Provin dintr-o familie de țărani din satul Fiziș, județul Bihor. De la părinți și de la bunica – de care am fost foarte legat sufletește – am deprins noțiunile de cinste și muncă temeinică.

După terminarea școlii primare, *Doamna* le-a spus părinților mei că băiatul „e bun la carte” și „să-l dea mai departe”.

Așa am ajuns la liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș, unde, datorită unor profesori de excepție, mi s-au deschis porțile culturii. Pe lângă instrucția liceală, am beneficiat și de contribuția educativă și culturală a călugărilor asumpționiști de la Internatul Pavelian. Figura de prim-plan în acest internat era Père Merloz, personalitate de o vastă cultură, dublată de o mare capacitate charismatică. Pe de altă parte, de la Père Nicolas am deprins, toți interniștii, gustul pentru drumeție. În acest mediu francofon, pe lângă completarea cunoștințelor de limba și literatura franceză, am găsit și motivațiile de a respinge ideologiile extremiste care circulau atunci, mai ales printre tineri.

După absolvirea liceului și luarea bacalaureatului (1942), se punea problema alegerii unei profesii.

Așa cum am mai menționat¹, nu am avut „vocație” pentru profesia de farmacist. De altfel, în mediul îngust în care trăiam, nu

---

¹ Interviu acordat în 1990 dlui prof. univ. dr. C. Gh. Marinescu de la IMF Iași și publicat în Buletinul Științific al Universității „Dimitrie Cantemir”, Iași, 1994, 1-2, pp. 227-238.

eram prea lămurit asupra variatelor profesii universitare. Dar, în condițiile din țara noastră, când în 1942 războiul bătea la ușă, și în situația mea - fără mijloace de existență, lipsit de protecție și cu o sănătate precară - era necesar să obțin o diplomă care să-mi permită o încadrare imediată și o viață ferită de mari eforturi fizice.

De fapt, aș fi fost atras de științele juridice (dintr-un sentiment tineresc de justițiar) sau filologice (sub influența lui Père Merloz, cel mult îndrăgit), dar acestea nu ofereau siguranța unei încadrări rapide și constante.

Prin eliminare - excluzând științele tehnice, pentru care nu eram dotat - aveam de ales între științe naturale, medicină și farmacie. Dar ce știa atunci, adolescentul ce eram, abia desprins din mediul rural, despre necuprinsele valențe și imensele posibilități ale biologiei? Despre medicină cunoșteam doar partea „respingătoare”: cadavre și sânge. Mai târziu, soarta m-a obligat să-mi înving repulsia, trebuind ca, în calitate de chimist legist, să lucrez adesea chiar cu aceste temute produse. Rămânea numai farmacia: o profesie atrăgătoare, profund umanitară, constând (credeam eu) din prepararea și distribuirea medicamentelor pentru vindecarea tuturor suferințelor.

Neavând cine să mă informeze cum se accede la titlul de farmacist, m-am adresat în scris, cu sfială și nădejde, secretariatului Facultății de Farmacie din București. Spre propria-mi surprindere, am primit un răspuns amănunțit de la un secretar nespus de omenos și pe care l-am revăzut cu recunoștință mai târziu. Datele furnizate mi-au permis pregătirea și înscrierea la concurs, astfel încât în toamna anului 1942 eram student la Facultatea de Farmacie din București, ca bursier. Dacă ar fi să acceptăm o străveche credință, era „scris în stele” să devin farmacist.

Anii studenției au fost o perioadă fructuoasă în viața mea. Profesorii din liceu și internat sădiseră în mine dorința de cunoaștere. Am căutat ca în timpul liber să frecventez conferințele, muzele, unele spectacole, beneficiind de înlesnirile acordate atunci studenților. Studiile de farmacie, începute în atmosfera apăsătoare din toamna anului 1942, mi-au întărit și mai mult convingerea că pregătirea profesională trebuie să fie temeinică. Îmi stăruie și acum în memorie profilul moral și intelectual al unor profesori de excepție:

prof. C. Bordeianu, de la *Chimie analitică*, a cărei exigență proverbială a creat cadre de remarcabili analiști; prof. P. P. Stănescu de la *Botanică*, admirat pentru vasta-i cultură și pentru verticalitatea sa civică, dovedită în împrejurări dramatice; profesorul N. I. Ioanid de la *Toxicologie*, mentorul meu până la sfârșitul vieții sale, de la care am reținut că „Adevărul este pâinea amară a toxicologului”. Ca mulți alți colegi toxicologi, l-am prețuit și admirat pentru știința și pentru calitățile sale morale și l-am iubit pentru căldura inimii sale.

După absolvirea Facultății de Farmacie, în 1947, aveam posibilitatea să ocup un post la o farmacie din Beiuș – cunoscuta și vechea farmacie „La Șarpe”, proprietatea farmaciștilor Ardeleanu – dar soarta a vrut să urmez alt drum.

Perioada 1948-1958: ani rodnici

Am preferat să lucrez ca farmacist (1948-1949) la spitalul Panduri, din București, unde mi se deschideau cu totul alte perspective de studiu.

După câteva luni de adaptare în serviciu, am cerut și am fost acceptat să lucrez, în timpul liber, în laboratorul profesorului Eugen Macovschi, în vederea unui (îndepărtat) doctorat. Era, în acel laborator, o atmosferă destinsă, propice studiului și cercetării. Am admirat la profesorul Macovschi – în afară de personalitatea sa științifică, pe care nu aveam căderea să o apreciez – și marea sa delicatețe sufletească. La despărțire, mi-a dat o scrisoare de recomandare către profesorul Ilie Matei din Iași, pentru a-mi continua cercetările. L-am revăzut pe profesorul Macovschi, devenit academician, la diverse reuniuni științifice. Rămăsese același om de aleasă ținută științifică și morală, în pofida unor atacuri nedrepte privind teoria sa asupra „apei biostructurate”.

În timpul scurt cât am funcționat la spitalul Panduri, am avut ocazia să mă familiarizez cu aspecte ale vieții de spital – deoarece locuiam chiar în incintă – care mi-au fost utile mai târziu.

Am avut privilegiul să-l cunosc pe profesorul dr. Th. Burgehele – pe atunci, directorul spitalului – și să mă minunez de luminile și umbrele personalității sale complexe. Profesorul Burgehele a reușit să-și formeze o echipă de specialiști de elită, majoritatea devenind mari chirurghi.

Și nu pot încheia această evocare fără a menționa devotamentul, corectitudinea și bunăvoința surorilor asumpționiste care, atunci, constituiau personalul mediu al spitalului Panduri.

Toate planurile de studiu mi-au fost brusc întrerupte în 1949, când soția directorului general al farmaciilor a dorit postul de farmacist de la Panduri – și, bineînțeles, 1-a obținut de îndată.

Am fost dirijat să urmez un curs de specializare în toxicologie industrială, primul de acest profil, inițiat la Cluj.

„Orice rău este spre bine”, spune înțelepciunea populară. Într-adevăr, după absolvirea cursului am fost repartizat la Iași, unde mi-am început activitatea de cercetare, apoi didactică, timp de peste patru decenii.

Am fost încadrat inițial chimist la Laboratorul de Igienă Județean (1949), apoi asistent la Institutul de Igienă în Laboratorul de chimie alimentară și toxicologie (1950-1952), unde am fost promovată chimist-șef (1952) și cercetător principal (1954).

La Institutul de Igienă, profesorii Gh. Ghimicescu și D.A. Cornelson – care s-au adunat demult la sfat de taină pe măgura Eternității – mi-au îndrumat primii pași în cercetare, fiecare după personalitatea sa. De la amândoi, în nuanțe diferite, am învățat că studiul aprofundat, probitatea științifică, exigența față de propria persoană, dorința de lărgire necontenită a orizontului, entuziasmul și dăruirea sunt însușiri proprii unui cercetător.

Se crease, de altfel, în Institutul de Igienă, o atmosferă favorabilă studiului și de emulație între cercetătorii tineri și mai puțin tineri. Pe lângă studiul individual în biblioteci, se purtau zilnic discuții – aprinse sau liniștite – între cercetătorii diferitelor secții, cu efect stimulatv extrem de benefic. Erau de admirat combativitatea și ascuțimea minții doctorului I. Sechter, calmul și înțelepciunea doctorului H. Aizicovici, marea putere de cuprindere a doctorului Gh. Zamfir și a altora, numeroși.

De neuitat au rămas și intervențiile la ședințele de referate de vineri seara ale profesorilor J. Nițulescu, Al. Condrea, Maria Franche, Gh. Năstase, precum și cele ale doctorului Petrea Damian. Am fost adânc marcat, în formarea mea profesională, de amplitudinea și profunzimea ideilor expuse acolo de acești maestri ai discuțiilor științifice.

Toate acestea au contribuit la diversificarea și aprofundarea pregătirii mele profesionale, căci eram acum la vârsta acumulării maxime.

În 1955, am început organizarea Laboratorului de chimie sanitară, alimentară și toxicologie din cadrul Institutului de Igienă, iar din 1956 am răspuns de problemele de chimie sanitară din Institut. În această calitate am luat parte activ la toate lucrările Institutului în acest domeniu, și anume:

- am participat la brigada complexă care a alcătuit „Monografia microregiunii Bicaz”, înainte și în timpul construirii barajului și a microcentralei „Stejarul”. Am efectuat analize toxicologice și de chimie sanitară în locurile de muncă din tunel, precum și analize fizico-chimice ale apei potabile;
- am luat parte, atât prin efectuare de analize, cât și prin instruirea cadrelor din teren și prin prelucrarea materialelor, la studiul „Poluarea și autoepurarea bazinelor de apă din Moldova”, în perioada 1955-1959, muncă concretizată în mai multe lucrări publicate în rapoartele tehnice depuse la Ministerul Sănătății;
- am colaborat la efectuarea unor lucrări privind calitatea apei potabile, calitatea apei de fântână, deficiențele din rețelele de distribuție a apei, impurificarea bazinelor naturale de apă cu reziduuri petroliere, caracterizarea fizico-chimică a unor efluenți fecalo-menajeri;
- am făcut parte din echipele de îndrumare și control ale laboratoarelor de chimie ale Sanepidurilor din Moldova în probleme de chimie sanitară, stabilindu-se metode și metodologii unice de studiere;
- am stat întotdeauna la dispoziția personalului altor laboratoare din Iași și din Moldova pentru informare și instruire. Activitatea din această perioadă s-a concretizat în 19 lucrări (anexa) prezentate la diferite sesiuni științifice și publicate în volumele de lucrări ale acestora.